

Fundació Ferrer i Guàrdia

Institut d'Anàlisi Social i Polítiques Públiques

**Coneixements financers dels joves
universitaris**
**Estudi pilot sobre educació financera a
universitats catalanes**

Resum Executiu
Barcelona, juny de 2009

***“Coneixements financers dels joves
universitaris.***

***Estudi pilot sobre educació financera a
tres universitats catalanes.”***

Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia
Institut d'Anàlisi Social i Polítiques Públiques

Autor: Hungria Panadero

Direcció de la recerca: Sílvia Luque

Assessorament lingüístic: Montse Alba

Estudi encarregat per **IEF – Institut d'Estudis Financers**

© Tots els drets reservats

Barcelona, juny 2009

La cultura financera a Espanya s'ha estudiat poc. Malgrat això ja s'ha començat a treballar en aquest camp i aquest estudi, que podríem anomenar-lo pilot, intenta exposar una aproximació sobre els coneixements financers dels joves universitaris catalans.

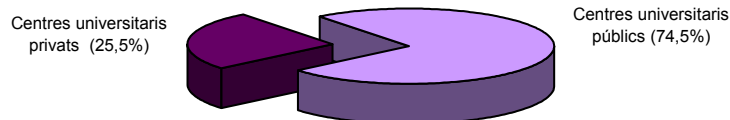
La cultura financera i l'educació financera per extensió, han estat incorporades recentment (maig 2008) en un pla desenvolupat per la Comisión Nacional del Mercado Valores (CNMV) i el Banco de España, Plan de Educación Financera (2008-2012). La proposta va en la línia de les recomanacions elaborades per la Comissió Europea i l'OCDE per a la millora dels coneixements financers de la població.

Aquest estudi és fruit d'una iniciativa pionera a Espanya de l'*Institut d'Estudis Financers (IEF)*. Des d'aquesta institució, dins el marc de la promoció del projecte d'Educació Financera a Espanya, s'ha mostrat interès per conèixer quin és el punt de partida dels coneixements de la població catalana. Per aquest motiu, ha encarregat a la *Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia*, fundació especialitzada en temes de joventut, la realització d'aquest. **La realització d'aquesta enquesta és el primer pas per conèixer el nivell de sensibilització i coneixement de la població jove, la seva actitud, saber si es preocupen per les seves finances personals, conèixer si estan interessats en ampliar els seus coneixements financers, etc.**

S'han realitzat 500 enquestes a les tres universitats públiques catalanes amb més proporció d'alumnes (UAB, UB i UPC). La distribució de les enquestes segons el centre universitari ha estat proporcional al nombre d'alumnes. Dins de cada universitat també s'ha realitzat una aproximació al nombre d'alumnes segons àmbit i estudi.

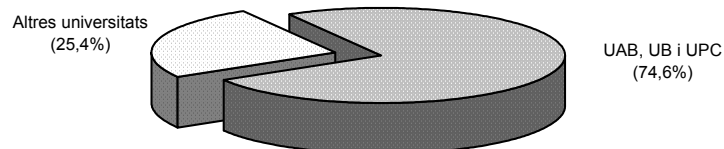
El nombre d'alumnes universitaris pel curs 2005-06 als centres de Catalunya era de 182.258, un 74,5% dels quals es trobaven matriculats a centres públics. D'aquests un 74,6% realitzaven els seus estudis en tres universitats: Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona i Universitat Politècnica de Catalunya.

**Gràfic 1. Distribució de l'alumnat universitari segons titularitat del centre.
Catalunya curs 2005-06**

Font. *Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores.* Curso 2005-06. La educación universitaria.

**Gràfic 2. Distribució de l'alumnat als centres universitaris públics de Catalunya.
Curs 2005-06**

Font. *Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores.* Curso 2005-06. La educación universitaria.

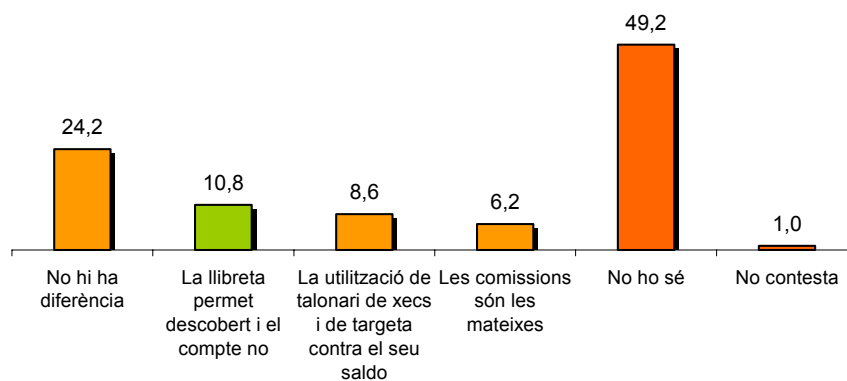
El **qüestionari** que s'ha elaborat per aquest estudi recull diferents ítems sobre l'educació financera. S'estructura en diferents blocs que fan referència a tres àmbits diferents: coneixements financers, actituds financeres i educació financera.

I. CONEIXEMENTS FINANCERS

Respecte els **coneixements financers** es pregunta sobre la diferència entre un compte i una llibreta, entre una targeta de crèdit i una de dèbit, entre un préstec i un crèdit, sobre característiques del finançament, sobre productes d'estalvi i inversió, sobre hipoteques, etc. És a dir, s'ha intentat recollir tot un seguit de preguntes sobre diferents ítems, per tal d'avaluar explícitament quina és la situació dels enquestats respecte els seus coneixements financers. De les dades obtingudes podem dir que només hi ha un individu que hagi respost correctament a tots els ítems plantejats i que les respostes es caracteritzen per una variabilitat molt elevada entre el nombre de respostes encertades, tot i que majoritàriament **el percentatge d'encerts són molt baixos. Aquests fets ens apunten a un desconeixement dels diferents ítems financers plantejats, i per extensió dels coneixements financers en general.**

Per exemple a la qüestió en la que es preguntava sobre la diferència entre un compte i una llibreta, només el 10,8% ha respost correctament.

Gràfic 3. La diferència entre un compte i una llibreta és...

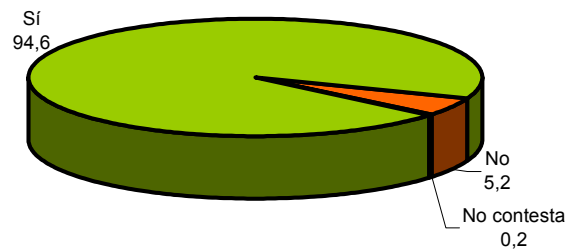

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

II. ACTITUDS FINANCERES

En el bloc sobre **actituds financeres**, les qüestions abasten la relació dels individus amb el mercat financer. Se'ls pregunta sobre si disposen de compte, de targeta, d'algun crèdit, i si fan seguiment dels seus pressupostos o si estalvien. És a dir, quina és la seva actitud respecte el mercat financer. De les dades obtingudes podem concloure que la relació dels enquestats amb les entitats bancàries és molt alta. El 94,5% dels enquestats tenen algun tipus de compte, tot i que el 43,2% desconeixen el cost d'aquest. Percentatge que no ens sorprèn ateses les respostes de l'anterior bloc de preguntes.

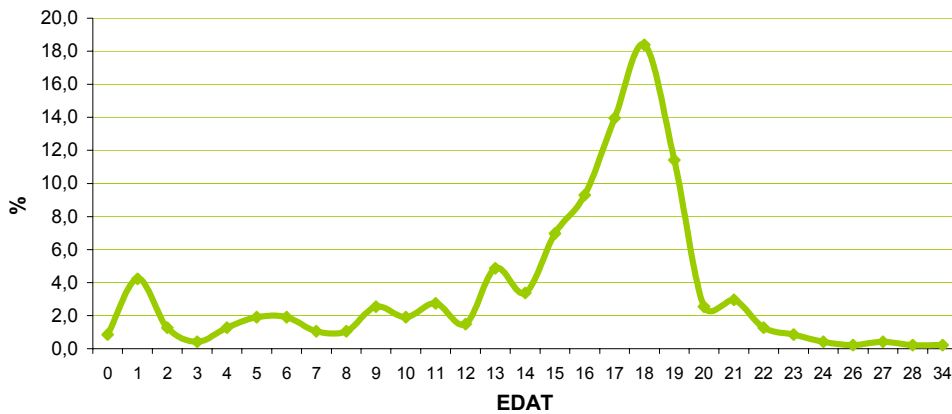
Gràfic 4. Tens en l'actualitat algun tipus de compte en alguna entitat bancària?

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Si relacionem el temps que fa que tenen algun tipus de compte amb l'edat, el valor modal són els 18 anys (valor que han respost, per altra banda el 75% dels individus), tot i que un 25% de la mostra tenen compte des dels 13 anys i el 50% des dels 17 anys. La mitjana per al total de respostes és 14,9 anys, és a dir, 15 anys.

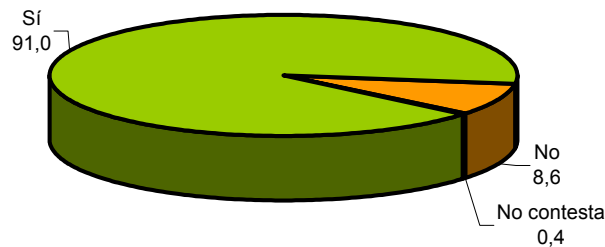
Gràfic 5. Edat a la que es va disposar del primer compte

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia. N=473

El nombre d'individus que disposa de targeta és una mica inferior al percentatge que afirma tenir algun tipus de compte, tot i que aquests representen el 91% del total dels enquestats.

Gràfic 6. Tens targeta?

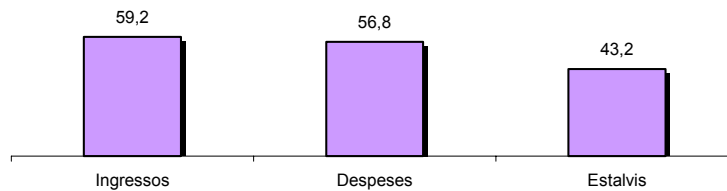

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Per finalitzar amb aquest bloc de qüestions ens agradaria comentar que **el 50% dels enquestats fan un seguiment dels seus pressupostos personals i el 95% afirma que és important estalviar per fer front a imprevistos**. Un 60% afirmen saber la quantitat que ingressen, percentatge que es redueix respecte aquells qui saben la quantitat que gasten i la que estalvien. Tot i així, entre aquells que han respost

afirmativament, els valors de les mitjanes són de 514 euros pels ingressos, 406 euros per les despeses i 235 euros pels estalvis.

Gràfic 7. Saps la quantitat que ingresses, gastes i estalvies? Resposta afirmativa

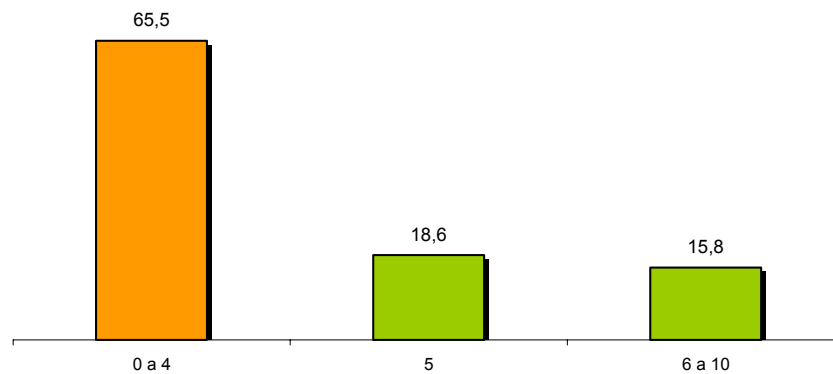

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

III. EDUCACIÓ FINANCERA

Al darrer bloc de preguntes s'intenta recollir què saben els joves sobre **educació financera**, on han après allò que saben sobre coneixements financers i si els agradaria rebre algun tipus de formació específica sobre el tema. A més, es fan preguntes per obtenir dades sobre l'opinió dels joves respecte la realització de l'assignatura d'educació financera i els seus beneficis. **El seu nivell de coneixements financers el situen en un valor mig de 3,86 punts (en una escala de 0 a 10). Per tant, autoavaluen com a insuficients els seus coneixements en aquesta temàtica**, fet que hem que s'ha vist confirmat amb els resultats del primer bloc del qüestionari.

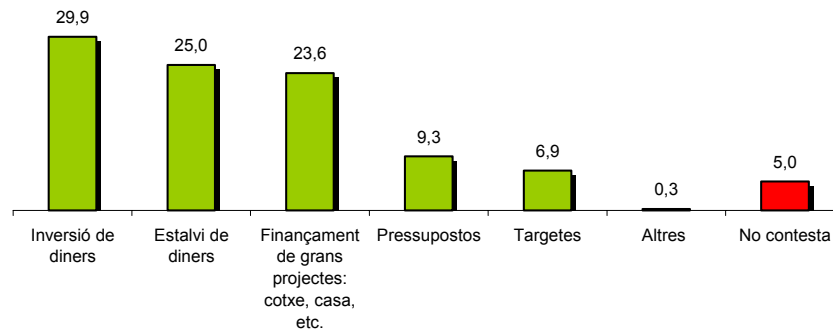
Gràfic 8. On situaries el teu nivell de coneixements financers? Grups

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia
Escala: 0 Insuficient – 10 Òptim. N=499

Gairebé la totalitat dels enquestats (95%) indiquen que els agradaria aprendre sobre: inversió, estalvi, finançament de grans projectes, pressupostos i targetes en aquest ordre.; i un 41,6% dels enquestats estaria disposat a realitzar algun tipus de formació específica.

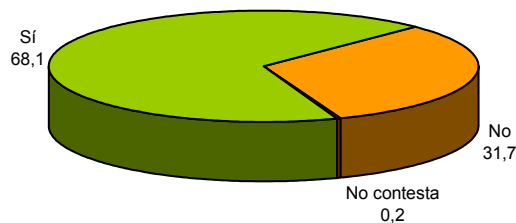
Gràfic 9. En quins temes estaries més interessat per aprendre? Resposta múltiple

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia. N= 783

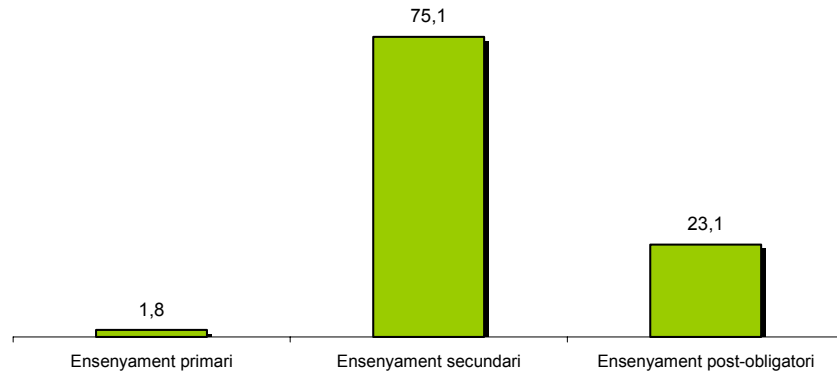
Al voltant del 70% dels enquestats pensa que seria positiu que a les escoles hi hagués l'assignatura d'educació financera, en la seva majoria pensen que seria òptim que fos introduïda a l'ensenyament secundari. Si recordem les dades que feien referència a l'edat en la que es va obrir el primer compte, establim una relació directa entre la teoria i la pràctica respecte aquesta qüestió.

Gràfic 10. Penses que seria positiu que a les escoles hi hagués l'assignatura d'educació financera?

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

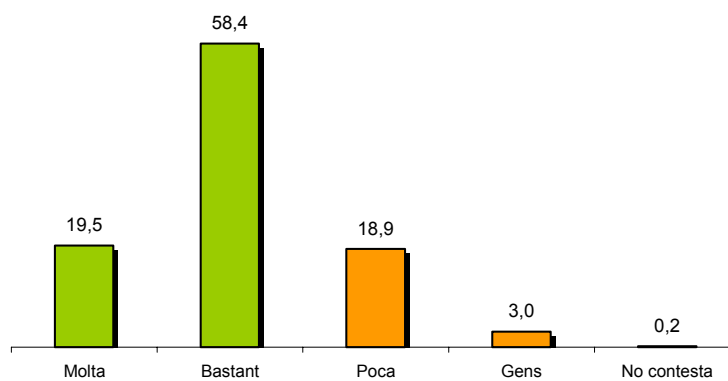
Gràfic 11. A quina edat penses que seria positiu començar a introduir l'assignatura d'educació financerà? (segons nivell educatiu)

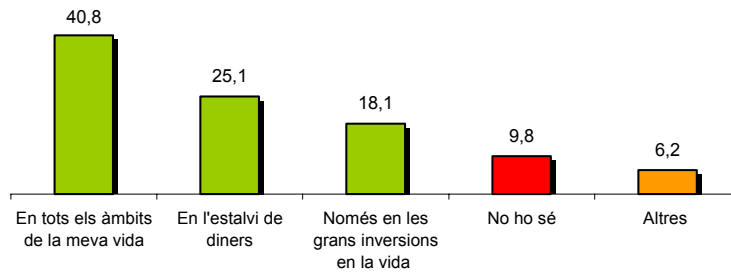
Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Personalment, donen força importància al fet de millorar els coneixements financers per tal de gestionar les pròpies finances, entenent que això els pot beneficiar en tots els àmbits de la vida, en la majoria dels casos.

Gràfic 12. Quina importància donaries a millorar els teus coneixements financers per gestionar les teves finances personals?

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Gràfic 13. En què penses que et beneficiaria?

Font. Enquesta Coneixements financers dels joves universitaris, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Els diferents informes realitzats per diferents institucions vinculen el nivell de renda, el nivell educatiu i l'edat als coneixements financers amb una relació directa i positiva; és a dir, un major nivell de renda i formatiu, es relaciona un amb un major nivell de coneixements financers. En aquest estudi hem escollit una mostra de joves universitaris, partint de la hipòtesi que seran aquests els qui ens poden indicar el llindar màxim de coneixements entre la població jove. És una població molt homogènia, és a dir, no hem trobat diferències significants entre els seus nivells de coneixements financers, d'aptituds financeres, etc. Tot i així, hem trobat que segons la situació de les seves famílies, caracteritzada per un nivell d'estudis elevats dels pares i un possible nivell de renda elevat donades les característiques ocupacionals d'aquests, haurien d'ésser famílies en les quals el nivell de coneixements financers fossin elevats. Aquesta relació no es fa visible en els nivells de coneixements dels seus fills.

Segons diferents estudis, a Espanya **no existeix exclusió financera**, fet que hem comprovat amb aquest estudi, ja que la majoria de la població enquestada té algun tipus de compte, algun tipus de targeta, etc. Tot i així hem comprovat que el **nivell d'educació financera és molt baix**. Per tant, podríem parlar "*d'inclusió analfabeta*", fet que ens demostra la **necessitat de formació en aquesta matèria**.